

УДК 336:631.1

JEL Index: Z13, Q14

О. Яценко

O. Yatsenko

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF RURAL SOCIAL INFRASTRUCTURE**

У статті досліджено проблему фінансового забезпечення розвитку соціальної сфери українського села. Наведено складові сільської соціальної інфраструктури, охарактеризовано значення кожної з них для забезпечення життєдіяльності сільського населення. Проаналізовано сучасний стан функціонування соціальної сфери, наведено основні його показники. Досліджено зміст та основні планові показники і фактичні результати виконання державних комплексних програм розвитку сільських територій, їх соціальної сфери. Обґрунтовано доцільність створення в сільських поселеннях нових сучасних соціальних закладів з компенсацією витрат на їх утримання за рахунок державного бюджету.

Ключові слова: фінансова стабільність, розвиток, соціальна сфера села, бюджет, цільова програма, фінансування, державна підтримка, концепція.

Актуальність проблеми. За роки державної незалежності України розвиток соціальної інфраструктури на селі залишається одним із основних пріоритетів економічної політики держави. Цій проблемі присвячено значну кількість наукових публікацій, а на урядовому рівні прийнято низку програм, спрямованих на відродження українського села та підвищення ефективності функціонування вітчизняного агропромислового комплексу.

Водночас більшість урядових заходів не дали очікуваного ефекту. На жаль, зусилля державної влади в ході аграрної реформи були спрямовані в основному на проведення ринкової макроекономічної політики, що не могло саме по собі поліпшити і стабілізувати соціально-економічний, демографічний і екологічний стан на селі та підвищити життєвий рівень населення сільських територій. Як наслідок, сільське господарство залишається одним із найбільш проблемних секторів вітчизняної економіки, а проблеми соціальної сфери на селі потребують термінового вирішення. Це актуалізує необхідність проведення наукових досліджень, пов'язаних з пошуком фундаментальних причин низької ефективності втілюваних в Україні реформаторських рішень і дій з метою наближення рівня розвитку українських сільських територій до світових стандартів.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Вітчизняна та зарубіжна наукові школи зробили значний внесок у розробку сучасних підходів щодо вирішення проблем соціально-економічного розвитку сільських територій. Це знайшло відображення в працях провідних вітчизняних і зарубіжних учених: Е. Андрусенка, І. Бородіна, М. Гладія, П. Гайдуцького, А. Гранберга, В. Захарченка, В. Кістаново, М. Маліка, Я. Олійника, О. Оніщенко, О. Павлова, Й. Пасхавера, І. Прокопа, М. Пістуна, П. Саблука, Є. Силаєва, Н. Сіндяшкіна, Д. Сорокіна, А. Татаркіна, Н. Федоренка, Я. Фейгіна, Л. Шаблія, В. Юрчишина та інших. Однак дослідженню проблем фінансового забезпечення розвитку соціальної інфраструктури на селі не приділено достатню увагу. У цьому зв'язку тема статті є актуальною.

Мета статті полягає в оцінюванні сучасного стану розвитку соціальної сфери на селі, його фінансового забезпечення, у визначенні основних причин глибокого соціального і морального занепаду українського села та розробці практичних рекомендацій щодо розв'язання актуальних проблем соціального розвитку сільських населених пунктів.

Вклад основного матеріалу. Складний соціально-економічний стан сільського господарства країни, породжений тривалою системною кризою, вимагає здійснення невідкладних державних заходів, спрямованих на подолання деструктивних процесів у виробничій сфері, забезпечення нарощування обсягів сільськогосподарської продукції, призупинення руйнування матеріально-ресурсної бази українського села, його глибокого соціального і морального занепаду. За цих умов серед сукупності важливих економічних, організаційних, правових і управлінських чинників відродження сільських поселень визначальним є розв'язання соціальних проблем, надання їм пріоритетного значення у становленні й розвитку ринкової системи господарювання.

Сільська соціальна інфраструктура включає в себе велику кількість складових, які повною мірою мають забезпечувати життєдіяльність сільського населення через отримання послуг закладів освіти, охорони здоров'я, побуту, торгівлі, комунальних, енергетичних, транспортних підприємств, потреб культури, спорту та інших (рис. 1).

Рис. 1. Складові сільської соціальної інфраструктури*

*Побудовано автором.

Сільська соціальна сфера забезпечується як загальнодержавною політикою соціального розвитку села, так і якістю життя, сформованого під впливом місцевих умов праці та побуту. На особливості сільської інфраструктури вагомо впливають загальні для всієї країни неоднозначні результати функціонування перехідної економіки та наслідки її реформування. Зміни в галузі облаштування села мали нелінійну динаміку і переважно негативні тенденції.

Так, з 1990 по 2015 роки чисельність сільського населення зменшилася майже на 3 млн. осіб, або на 14,3 %. Природне скорочення становить понад 210 тис. осіб. За 2001 – 2015 роки в 3,6 тис. населених пунктів (12,5 % від загальної кількості) не народилося жодної дитини.

У 2005 р. науково обґрунтовані норми споживання основних продуктів харчування на одну людину були забезпечені: по м'ясу і м'ясопродуктах – на 48,8, молока і молокопродуктах – на 59,4; яйцях – на 82; овочах – на 76 і фруктах – на 43,1 %.

За останні п'ять років більш як на 1000 скоротилася мережа сільських шкіл і понад 920 – дошкільних закладів, майже на 440 – кількість закладів охорони здоров'я, 950 – будинків культури та клубів у сільській місцевості. Фактично припинила функціонування служба побуту, закриваються підприємства торгівлі, особливо у малих і віддалених селах. Виводяться з експлуатації окремі об'єкти тепло- і водопостачання й інші життєзабезпечувальні комунікації для сільського населення [7].

У цілому йде процес скорочення сільської поселенської мережі, її деградація.

Нерозв'язаними на селі залишаються проблеми зайнятості населення, безробіття, бідності, трудової міграції, занедбаності соціальної сфери.

Основними причинами такого стану є недостатня увага державних органів до проблем села, розвитку сільських територій, повільного, а в ряді випадків провального проведення реформування аграрного сектора, критичного стану в соціальній інфраструктурі. Адже до цього часу незавершеною залишається передача об'єктів соціальної сфери до державної та комунальної власності.

Практично зруйновано організаційний механізм державного інвестування розвитку соціальної інфраструктури на селі. Бюджетні асигнування й утримання закладів соціальної сфери у сільських поселеннях значно скоротились і не забезпечують їх нормального функціонування.

Прийняті протягом 1990–2015 рр. закони та інші нормативні акти держави мають декларативний характер, оскільки заходи, які в них передбачені, не мають фінансової підтримки.

Так, Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 р., затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158, для розвитку соціальної сфери села та сільських територій передбачено: забезпечити впровадження соціальних стандартів і нормативів у сільській місцевості; розвиток підприємництва, розв'язання проблем зайнятості на селі, розвиток транспортного сполучення та зв'язку; удосконалення інженерної інфраструктури; розвиток житлового будівництва та комунального господарства; розвиток освіти; розвиток медичного обслуговування; розвиток культурно-дозвільної діяльності в сільській місцевості, збереження і розвиток традиційної культури регіонів, поліпшення побутового обслуговування сільського населення; розвиток фізичної культури і спорту на селі; розвиток торговельного обслуговування сільського населення; створення умов для заохочення молоді до роботи і проживання у сільській місцевості; державну підтримку розвитку депресивних сільських територій; удосконалення системи управління розвитком сільських територій.

Програмою затверджено джерела та обсяги її фінансування, але, за інформацією Міністерства аграрної політики України, у 2008–2011 рр. було профінансовано в середньому близько 70 % від запланованих завдань і заходів (табл. 1).

Таблиця 1

Стан виконання Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р.*

Напрями державної підтримки	Виділено всього коштів на 2008 – 2015 рр., млн. грн.	Фінансування I та II етапів Програми (2008 – 2011 рр.)		
		За планом	Фактично профінансовано	% виконання плану
Забезпечення розвитку соціальної сфери та сільських територій	15742,7	11046,6	1589,3	14,4
Забезпечення розвитку аграрного ринку	49698,2	26215,9	20006,0	79,3
Фінансове забезпечення аграрного ринку	14011,6	7531,6	4395,3	58,4
Удосконалення та реформування системи управління в аграрному секторі	17519,7	6927,8	4429,6	64,1
Професійна освіта	18373,7	8366,1	9389,4	112,2
Аграрна наука	5308,3	2495,0	2147,0	86,0
Забезпечення розвитку дорадництва	96,3	44,8	7,0	15,6
Усього за рахунок Державного бюджету	120750,5	59627,8	40374,9	68,2
Разом	128164,1	62627,8	41963,6	67,0

*Розраховано автором за джерелами [6; 7].

Для забезпечення координації діяльності відомств, місцевої влади, наукових установ, здійснення контролю за виконанням завдань і заходів Програми у 2008 р. була утворена Міжвідомча координаційна рада з питань розвитку сільських територій. Проте аудит Рахункової палати (лист № 17-574 від 11.03.2013 р.) засвідчив, що законодавче та нормативно-правове забезпечення Програми не сприяє її ефективному виконанню. Визначені Програмою до розробки та прийняття законодавчі акти на першому етапі її виконання (2008–2009 рр.) не прийняті, а ті, що прийняті на другому етапі (2010–2011 рр.), є недосконалими та не узгоджуються один з одним.

Незважаючи на відносно непогані кількісні (фінансові) показники виконання Програми в 2008 – 2011 рр. (60-80 % від запланованого), якісні (структурні) параметри її реалізації є значно гіршими. Так, у 2008 – 2009 рр. Програма не фінансувалася по 32, у 2010 р. – по 35, у 2011 р. – по 40 заходах, переважна частина яких стосується саме розвитку соціальної сфери села та сільських територій. Про-

те внесення змін до Програми в частині уточнення завдань і заходів, обсягів і джерел фінансування, строків її виконання (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22.06.2011 № 794) на період 2011–2015 рр. не здійснено.

За всі роки дії Програми, не були профінансовані:

- проведення паспортизації сільських населених пунктів;
- компенсація витрат підприємств агропромислового комплексу при будівництві об'єктів соціальної сфери у сільських населених пунктах;
- забезпечення житлом працівників освіти, культури, охорони здоров'я, працівників бюджетних установ та організацій АПК, які проживають у сільській місцевості;
- поліпшення матеріально-технічного оснащення навчально-спортивних баз, баз олімпійської підготовки та спортивних споруд державного значення;
- стимулювання розвитку депресивних територій.

Значного недофінансування зазнали:

- будівництво та реконструкція під'їзних доріг з твердим покриттям до сільських населених пунктів;
- забезпечення сільських населених пунктів централізованим водопостачанням;
- будівництво, реконструкція, проведення ремонту, оснащення обладнанням, автотранспортом і засобами зв'язку та забезпечення висококваліфікованими кадрами лікарських амбулаторій та фельдшерсько-акушерських пунктів;
- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на комп'ютеризацію та інформатизацію загальноосвітніх навчальних закладів;
- будівництво підвідних газопроводів до сільських населених пунктів;
- виконання програми «Шкільний автобус».

Для здійснення заходів щодо відродження й розвитку українського села, насамперед, необхідно подолати нинішній стан у соціальній інфраструктурі й головне – усунути причини, які зумовили її занепад.

Тут важливого значення набуває досягнення збалансованих міжбюджетних відносин, поєднання виділення фінансових ресурсів із державного бюджету та коштів з місцевих бюджетів. Причому необхідно досягти таких обсягів асигнування, які забезпечать усі потреби розвитку соціальної інфраструктури на селі. Для цього потрібна реальна підтримка держави щодо бюджетного інвестування відновлення й розвитку соціальної сфери на селі в обсягах, передбачених Законом України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві», а саме – виділення державних капітальних вкладень для створення об'єктів соціальної інфраструктури у сільській місцевості в обсягах, не менших 0,5 % вартості внутрішнього валового продукту. Крім того, за рахунок державного бюджету мають бути відшкодовані кошти, витрачені на розвиток соціальної сфери сільськими виробничо-правовими структурами.

Слід зазначити, що відродження українського села, виведення його з кризового стану не можна тлумачити як повернення до певного, раніше досягнутого рівня соціального його забезпечення. Цей процес необхідно розглядати з позицій розвитку високотехнологічного, конкурентоспроможного й ефективного аграрного виробництва на інноваційній основі, спрямованого на повне задоволення потреб населення у високоякісних харчових продуктах, на забезпечення продовольчої безпеки країни. Це слугуватиме матеріально-ресурсною базою для поліпшення умов соціального розвитку сільських поселень, підвищення матеріального і культурно-побутового рівня українських селян. У зв'язку з цим треба невідкладно розв'язувати ряд організаційно-економічних основних завдань. Насамперед, слід створювати умови для підвищення рівня зайнятості сільських жителів, яка нині в Україні не перевищує 60-65 %.

Вибіркові обстеження домогосподарств статистичними органами на місцях свідчать, що близько 3 млн. осіб, що становить більше третини сільських жителів працездатного віку, не зайняті в суспільному виробництві. Основний шлях до значного підвищення зайнятості жителів сільських поселень полягає у відновленні рівня аграрного виробництва, принаймні, який був до 1990 р. На особливу увагу заслуговує розвиток тваринницьких галузей. Адже поголів'я великої рогатої худоби скоротилось у 3,8, корів – у 2,3, свиней – майже в 4 рази, а птиці – на третину [9].

У сучасних умовах відродження українського села на перший план висувається проблема значного підвищення ролі економічних інтересів сільськогосподарських товаровиробників, реального збільшення доходів сільських працівників, рівня їх оплати. Протягом тривалого історичного періоду оплата праці в сільському господарстві залишається найнижчою з усіх галузей економіки. В ряді регіонів України середньомісячна оплата й нині є нижчою за гарантований законом мінімальний рівень. Справедливості ради слід зазначити, що останніми роками спостерігаються певні зрушення у темпах зростання середньомісячного рівня оплати праці в сільськогосподарському виробництві. Якщо у 2010 р. в середньому за місяць оплата праці становила 1472 грн., то у 2011 р. вона зросла на 381 грн., в наступному 2012 р. – на 233 грн., в 2013 р. – на 254 грн., а в 2014 р. – на 316 грн. і становила 2556 грн., що свідчить про реальне поліпшення соціальних умов сільських працівників [9].

До цього часу нерозв'язаним залишається питання паритету цін у сільському господарстві порівняно з іншими галузями економіки.

Особливого значення на сучасному етапі відродження й розвитку аграрного виробництва набуває активізація розбудови соціальної сфери села, розширення форм соціального обслуговування сільських жителів. Аналіз діяльності багатьох виробничих сільськогосподарських формувань переконливо доводить доцільність створення в сільських поселеннях нових сучасних соціальних закладів з компенсацією витрат на їх утримання за рахунок державного бюджету. Але ці умови нерідко з боку держави не виконуються, що викликає недовіру сільськогосподарських виробничо-правових структур до такої схеми розвитку соціальної інфраструктури на селі. Переваги ж активної участі безпосередньо господарських формувань у створенні й розвитку соціальної інфраструктури в сільських поселеннях виражаються у кількох аспектах. Насамперед, за таких умов широко залучається до суспільної праці працездатне сільське населення, що сприяє підвищенню рівня його зайнятості.

Важливим є також визначення залежно від потреби черговості введення в експлуатацію об'єктів соціального призначення. Тут громада села може встановити, що необхідно будувати насамперед, – школу, медичний заклад, будинок культури, стадіон чи інший об'єкт. Для спорудження соціальних об'єктів на селі широко використовуються місцеві будівельні матеріали, особливості регіональних архітектурних вирішень, нагромаджених народним досвідом.

Не менш важливого значення у соціальному відродженні українського села нині набуває організація підготовки фахівців високого класу в галузі соціального забезпечення життєдіяльності сільських поселень. Це державна функція і вона потребує невідкладного вирішення.

Отже, різноплановий характер відродження та розвитку соціальної інфраструктури на селі, як й інші організаційно-економічні процеси в аграрній сфері, об'єктивно потребують відповідних коштів, визначення реальних джерел їх надходження і, звичайно, обґрунтованих напрямів та методів раціонального використання. У зв'язку з цим слід звернутися до тривалої дискусії щодо пріоритетності виробничого чи соціального розвитку агропромислового комплексу держави. Під впливом сукупності організаційно-економічних, політичних, правових, техніко-технологічних, етнічних та інших факторів в Україні превалює, як і раніше, пріоритетність розвитку виробничої сфери в аграрному секторі, першочергове створення умов для нарощування обсягів і підвищення ефективності агропромислового виробництва. І це зрозуміло. Адже результативність діяльності аграрного сектора економіки значною мірою впливає на розвиток ряду інших галузей економіки, на рівень харчового забезпечення населення країни, в цілому на його матеріальний добробут. Це породжувало тенденцію пріоритетності розвитку сільськогосподарського виробництва, пов'язану, насамперед, із перерозподілом переважної більшості коштів і засобів у виробничу сферу.

Щодо забезпечення соціального розвитку села, поліпшення умов життєдіяльності сільських працівників, то тут здебільшого переважали й нині переважають принципи залишкового виділення коштів і матеріально-технічних ресурсів. Це призвело, як відомо, до призупинення системного відновлення спожитих засобів у соціальній сфері на селі, до його матеріально-ресурсного й морального занепаду, що суттєво вплинуло на згортання обсягів сільськогосподарського виробництва та зниження ефективності галузі в цілому.

За цих умов винятково важливого значення набуває проблема соціального відродження села, спрямована на докорінне поліпшення виробничих і культурно-побутових умов життєдіяльності працівників аграрної сфери. Для цього необхідно відновити нормативний підхід щодо виділення коштів з

державного та місцевих бюджетів, а також щорічних відрахувань сільськогосподарських формувань для розвитку соціальної інфраструктури сільських поселень. Це забезпечить стабілізацію фінансування соціального розвитку українського села.

Оптимальним шляхом вирішення проблем розвитку соціальної сфери села, на нашу думку, є прийнята розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 955-р Концепція розвитку сільських територій на період до 2025 р., яка передбачає:

- підвищення якості життя сільського населення шляхом:
 - забезпечення доступності громадян до соціальних послуг, запровадження гарантованих державою соціальних стандартів;
 - створення та забезпечення стимулів і належних умов для роботи й проживання на селі молодих фахівців у галузі сільського господарства, освіти, охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, житлово-комунального та побутового обслуговування (будівництво нового житла, закладів охорони здоров'я, культури та освіти, фізичної культури і спорту);
 - будівництва сучасної транспортної інфраструктури та розвитку телекомунікацій (фіксованого зв'язку, цифрового стільникового радіозв'язку, Інтернету), у тому числі з урахуванням потреб екстреної медичної допомоги;
 - надання державної підтримки для розвитку комунального господарства та індивідуального житлового будівництва на селі;
 - відновлення та удосконалення інженерних мереж і забезпечення розвитку соціальної інфраструктури;
 - розвитку мережі закладів медичної допомоги, пунктів постійного базування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, підвищення якості й доступності медичної допомоги, підвищення рівня медичного обслуговування;
 - розвитку фізичної культури і спорту;
 - збереження і відновлення культурної та історичної спадщини територіальної громади села, селища;
 - зміцнення матеріально-технічної бази закладів культури у сільській місцевості та впровадження сучасних інформаційних технологій в їх діяльність;
 - надання підтримки з боку центральних та місцевих органів виконавчої влади у збереженні та популяризації культурних традицій регіонів у сільській місцевості;
- охорону та збереження природних ресурсів у сільській місцевості;
- диверсифікацію та розвиток сільської економіки;
- удосконалення системи управління сільськими територіями [6].

Реалізація Концепції дасть змогу перемістити фокус аграрної політики держави з підтримки аграрного сектора економіки на підтримку сільського розвитку – поліпшення якості життя та економічного благополуччя сільського населення.

Висновки. Розвиток соціальної інфраструктури села тісно пов'язаний із сільським господарством, яке є базовою галуззю для сільської місцевості. Незначні позитивні зрушення у сільськогосподарському виробництві в останні роки поки що не вирішили соціальні проблеми на селі. На сьогодні вони формуються під впливом, з одного боку, процесів земельної та аграрної реформ, становлення ринкових відносин в економіці, а з другого – хронічної нестачі коштів державного та місцевих бюджетів. Під їх впливом відбувається розвиток соціальної сфери, який нині характеризується загостренням низки проблем, що вимагають якнайшвидшого вирішення.

Проведений аналіз масштабів та спрямованості бюджетних програм розвитку соціальної інфраструктури сільських територій в Україні протягом останніх років свідчить про те, що діюча система фінансування не принесла очікуваних фінансових та соціальних результатів.

Нагромадження фінансових ресурсів для утримання закладів соціально-культурного призначення та підтримки інших галузей сфери обслуговування залишається центральною проблемою побудови економічного механізму функціонування соціальної інфраструктури села. Для її вирішення необхідне створення багатоканальної системи фінансування сільського облаштування за рахунок коштів державного бюджету, бюджетів областей, а також місцевих та позабюджетних фондів.

Список використаної літератури

1. Бородіна О. Чи буде використано шанс на запровадження в Україні європейських засад сільського розвитку? [Електронний ресурс] / О. Бородіна, І. Прокопа // Дзеркало тижня (Україна). – 2015. – № 23. – Режим доступу : <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/chi-bude-vikoristanoshans-na-zaprovadzhennya-v-ukrayini-yevropeyskih-zasadsilskogo-rozvitku-html>
2. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2000. – № 1602-III. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1602-14>
3. Про державні цільові програми [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2004. – № 1621-IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1621-15>
4. Про основні засади Державної аграрної політики на період до 2015 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2005. – № 2982-IV. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2982-15>
5. Про державну підтримку сільського господарства України [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2004. – № 1877-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
6. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року : постанов Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1>
7. Про результати аудиту виконання заходів Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 р. [Електронний ресурс] // Бюлетень Рахункової палати України. – К. : Рахункова палата України, 2013. – 31 с. – Режим доступу : http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16741939/Selo_2015.pdf
8. Валевський О. І. Державна політика: аналіз та механізм її впровадження в Україні : навч. посіб. / [О. І. Валевський, В. А. Ребкала, М. М. Логунова та ін.] ; заг. ред. В. А. Ребкала, В. В. Тертички. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 232 с.
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua

References

1. Borodina, O., Prokopa, I. (2015), "Would be a chance for introducing European principles of agriculture development in Ukraine used?" ["Chy bude vykorystano shans na zaprovadzhennya v Ukrayini yevropejs'kyk zasad sil's'kogo rozvytku? ", *Dzerkalo tyzhnya (Ukrayina)*, No. 23, available at: <http://gazeta.dt.ua/macrolevel/chi-bude-vikoristanoshans-na-zaprovadzhennya-v-ukrayini-yevropeyskih-zasadsilskogo-rozvitku-.html>
2. "On government prognostication and development of programs for economic and social development of Ukraine" ["Pro derzhavne prognozuvannya ta rozroblennya program ekonomichnogo i social'nogo rozvytku Ukrayiny"] (2000), *Verhovna Rada Ukrayiny*, No.1602-III, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1602-14>
3. "On government special-purpose programs" ["Pro derzhavni cil'ovi programy"] (2004), *Verhovna Rada Ukrayiny*, No. 1621-IV, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1621-15>
4. "On basic foundations of Government agrarian policy till 2015" ["Pro osnovni zasady Derzhavnoyi agrarnoyi polityky na period do 2015 r." (2005), *Verhovna Rada Ukrayiny*, No. 2982-IV, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2982-15>
5. "On government support of the agriculture of Ukraine" ["Pro derzhavnu pidtrymku sil's'kogo gospodarstva Ukrayiny"] (2004), *Verhovna Rada Ukrayiny*, No. 1877-IV, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>
6. "On the approval of Government special-purpose program for the development of Ukrainian village till 2015": The decree of the Cabinet of ministers from September, 19, 2007, No. 1158 ["Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi cil'ovoyi programy rozvytku ukraïns'kogo sela na period do 2015 roku": postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 19 veresnya 2007 r. № 1158], available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1>
7. "On the results of audit for accomplishment of measures of Government special-purpose program for the development of Ukrainian village till 2015" ["Pro rezul'taty audytu vykonannya zahodiv Derzhavnoyi cil'ovoyi programy rozvytku ukraïns'kogo sela na period do 2015 r." (2013), *Byuleten` Rahunkovoyi palaty Ukrayiny*, Rahunkova palata Ukrayiny, Kyiv, 31 p., available at: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16741939/Selo_2015.pdf
8. Valevs'kyj, O. I., Rebkalo, V. A., Logunova, M. M. et al. (2000), "Government policy: analysis and mechanism of its introducing in Ukraine" ["Derzhavna polityka: analiz ta mehanizm yiyi vprovadzhennya v Ukrayini"], *Vyd-vo UADU*, Kyiv, 232 p.
9. Official site of Government Statistic Committee of Ukraine [Oficijnyj sajt Derzhavnogo komitetu statystyky Ukrayiny], available at: www.ukrstat.gov.ua

O. Yatsenko

FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF RURAL SOCIAL INFRASTRUCTURE

In the article the problem of financial support for the development of social services of Ukrainian village is studied. The components of rural social infrastructure are shown, the meaning of each of them for the support of rural population viability is described. The current state of social service functioning is analyzed, its main characteristics are presented. The content, the main targets and actual results of the fulfillment of government complex programs of the development of rural territories and their social sphere are investigated. The basic problems of non-fulfillment and the ways to improve the efficiency and effectiveness of programs are substantiated. It is indicated that the implementation of measures for the revival and development of Ukrainian village must overcome the current crisis situation in social infrastructure and eliminate the causes that led to its decline.

It is proved that the achievement of balanced intergovernmental relations, the combination of funds allocated from the state budget and local budgets is important. The expediency of the creation of new modern social institutions in rural settlements with the compensation of their maintenance costs from the state budget is grounded.

The basic provisions of the Concept of the development of rural areas by 2025, approved by the Government of the country on 23 September 2015, №995-p. are explained. It is concluded that the implementation of the concept will allow to move the focus of agricultural policy from the support of agricultural sector on the formation of financial stability of social development of rural areas, the improvement of the quality of life and economic well-being of rural population.

Keywords: *financial stability, development, social sphere of village, budget, target program, funding, government support, concept.*

Статтю представляє д.е.н., доцент О. В. Яценко, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Східноєвропейський університет економіки і менеджменту.